

РЕЦЕНЗИЯ

за
комплект от научна дейност
на

доц. д-р Мира Енчева Каланова

представени за участие в конкурса за заемане на
академичната длъжност “професор“ по Сценография

професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство
научна специалност Театрознание и театрално изкуство - Сценография

(обявен в Държавен вестник, бр. брой 98 от 23.11.2021 г.)

Рецензент:

доц. д-р Венелин Шурелов

Катедра „Изкуствознание“

НХА

София, 2022г.

1. Данни за конкурса и процедурата

Конкурсът за професор по сценография в катедра Актьорство и Режисура за Драматичен Театър – специалност Сценичен и Екранен Дизайн на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, е обявен въз основа на протокол на Научния съвет на НХА № 2/ 16.04. 2021 г., като е обнародван в Държавен вестник, бр. брой 98 от 23.11.2021 г.

Документи за участие в конкурса е подал един кандидат: доц. д-р Мира Енчева Каланова. Документите са постъпили по установения в нормативния правилник ред и в необходимия срок. Нарушения по процедурата няма.

2. Данни за кандидата

Доц. д-р Мира Енчева Каланова е завършила Национална Художествена Гимназия "Илия Петров"- София през 1994 г. Завършила е Национална художествена академия, специалност Сценография: магистърска степен през 1999 г. От 2006 до 2011 г. е гост преподавател по Театрален дизайн, НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, катедра Актьорство и Режисура за Драматичен Театър – специалност Сценичен и Екранен Дизайн. През 2011 г. защитава докторат на тема „Функциите на цвета във филмовия разказ“ и придобива научната степен доктор по кинознание и киноизкуство в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ От 2015 г. Мира Каланова е Доцент по екранен дизайн. През 2017 г. е избрана за ръководител специалност Сценичен и екранен дизайн. В тази своя функция Мира Каланова работи ефективно вече пета година, развивайки авторитета и видимостта на процесите в академична среда, но и в публичното пространство.

Доц. д-р Мира Каланова е утвърден преподавател в специалност Сценичен и Екранен Дизайн, който се ползва с добро име в академичната общност. Разработила е пет авторски учебни програми за целите на обучението в Катедра „Драматичен театър“. Кандидатката за професорско звание е утвърден автор със запазено присъствие в националния художествен живот и със заслужено признание в професионалните среди. Биографията на Мира Каланова включва множество кураторски проекти, реализации на сценография и костюми за театрални спектакли, сценография за филми, участия в престижни международни изложби.

Мира Каланова има множество номинации и награди на национално ниво за работата си като театрален и филмов сценограф и костюмограф.

3. Описание на материалите по кандидатурата

Материалите по конкурса, с които доц. д-р Мира Каланова участва в процедурата по конкурса за професор, са съсредоточени около реализирани авторски проекти в областта на сценичните изкуства. Акцентът е върху три спектакъла реализирани с нейно участие: КОПРИНА (2021) по романа на А. Барико, драматизация Александър Секулов, Режисьор Диана Добрева, Драматичен Театър – Пловдив; НАРОДЪТ НА ВАЗОВ (2020) от Александър Секулов, Режисьор Диана Добрева, Народен театър „Иван Вазов“ – София; ОДИСЕЙ (2019), от Александър Секулов, режисьор Диана Добрева, Драматичен Театър – Пловдив.

В допълнение е приложена публикувана книга със заглавие „Пространство в действие: функции на пространството в киноразказа, история и практика“. Научната дейност е подкрепена от четири публикации в специализирани издания. Доказателственият материал завършва с реализация на кратък авторски продукт в областта на изкуствата, а именно музикален видео клип на песента на Виктория Георгиева "Growing up is getting old".

В предоставените материали се откроява художествения почерк на Мира Каланова, все по-отчетлив с течение на времето с провеждането на една своеобразна поетика на средата. Тя се стреми и реализира своята визуална стратегия през идеята за тоталност (Gesamtkunstwerk) и сила на внушението. Ето и средствата, с които Мира Каланова постига това:

Архитектонично построената сцена, която е снабдена и изпълнена като компактно и стабилно цяло сменящ се декор. Декорът е пластичен, осезаем, конкретен, достоверен. Стремешът на постановъчния екип, с който се свързват изброените по-горе спектакли, е да се създаде епична театрална поема. Постигането на тази цел преминава през доминация на сценичния образ, чрез свръхсетизация на сценичните елементи, като парад на картинни решения. Като важна задача с цел увеличаване на перцептивните възможности на театралния спектакъл, виждаме преосмислянето и съответно премодулацията на сценичното пространство. Това предполага и предразполага към по-задълбочено отношение върху проблема за осветлението и внимателното подбиране на цветови гами. Очевидно е влиянието на изследването на авторката посветено на цветността в киното и търсенето на подчертано кинематографично въздействие на театралната сцена. В допълнение трябва да отчетем интегрирането на динамична и многопланова видео проекция. Правят впечатление опитите да се добавят съвременни дигитални генеративни системи, които в реално време взаимодействат с актьорите и

пространството. В ръцете на театралния художник е една напълно нова медия за сценични решения, които засилват настроението и психологическия ефект от сцената. Естетиката на Мира Каланова поставя дишането и ритъма на пространството в центъра на сценографията, която не се възприема като застинал двуизмерен предмет, а като живо тяло подвластно на времето, на музикалното темпо, на промените в светлината и динамичната видео проекция. Опитът на Мира Каланова като сценограф е свързан с театъра, благодарение на който изгражда модела и принципите, според които се анализира текста, интерпретират се идеите, откриват се причинноследствените връзки между компонентите на спектакъла, създава се визуален език. Дългогодишният интерес, който тя проявява към киното разширяват светогледа и като художник, отворят нови гледни точки към пространството и триизмерността на компонентите му, развиват отношението към детайла и материалната характеристика на средата. Мира Каланова има своя формула за постигане на идеален образ. Както и да изглежда той, най-важното е да е неделим от смисъла на историята образ.

4. Научни приноси

Основен принос на работата на Мира Каланова представлява самото разгръщане на методологическия концепт за визуалния език в спектакъла. Нейният подход се отличава с интердисциплинарен характер. Насочва вниманието върху съвременния театрален език, боравещ със средствата на цялата палитра визуални изкуства и архитектура. Разглежда теми свързани с особеностите на сценичната реалност и театралната условност в контекста на визуалното. Обръща внимание на неконвенционалното театрално пространство, мултимедийния и кинематографичния език в спектакъла. Мира Каланова се стреми да разшири границите на собствените си знания относно визуалния език на спектакъла, чрез паралели с практики от изобразителните изкуства като видео мапинг, енвайърмънт, инсталационно и кинетично изкуство, дигитални медии и др. Друг съществен принос е експериментирането с жанровите и композиционните конвенции. Мира Каланова безспорно притежава професионална компетентост относно театралната история и терминология, разбира добре професията на сценографа и всички компоненти на визуалния език, с който си служи театралното изкуство, както и връзката на театралния визуален език с живописата, архитектурата, киното и новите медии. Чисто художествен, значим в своята интензивност принос е убедителното разгръщане на една иновативна поетика на активната сценична среда. Във връзка с това особено

силни в поетическия си фокус са спектаклите „Коприна“ и „Одисей“. В тях визуалните образи присъстват в своята виртуална разнопосочност, във функционалната си множественост и условност. Високото техническо и технологическо качество на сценичните реализации на доц. д-р Мира Каланова заслужава да се изтъкне като самостоятелен принос.

5. Лични впечатления за кандидата:

Личните ми наблюдения към Мира Каланова са предпоставени от съвместната ни работа в някои от изброените проекти в нейната творческа биография. Основните причини за доверието ми в потенциала на Мира Каланова в академичната работа са нейното богато портфолио от предишни успешни начинания и балансът, установен между професионалните сценични дейности, в които е участвала, и преподавателската ниша, в която се развива от 2006 г. Мира Каланова натрупа богат опит в разнообразен спектър от компетенции в преподаването, лидерство в екипи, подготовка и реализация на проекти, комплексни сценични реализации. Намирам я за креативен професионалист успешно интегрирала богатството си от знания и умения в академична и професионална среда.

Авторката разполага с ярко чувство за рефлексия и авторефлексия, със съзнание за разбирането на цялата материална и виртуална наличност водещо до изграждане на вълнуващо театралното събитие.

5. Заключение

Въз основа на значимите постижения на кандидата в конкурса за професор доц. д-р Мира Енчева Каланова в областта на сценичния дизайн и костюмография, както и на базата на нейната методологическа и научна компетентност предлагам с пълна убеденост на уважаемото научно жури да ѝ присъди научното звание професор и гласувам „за“.

Доц. Д-р Венелин Шурелов, преподавател в Катедра „Изкуствознание“, магистърска програма „Дигитални изкуства“

19.04.2022 г.

София